

Asiantuntijalausunto

22.9.2021

21-2162

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

HE (131/2021 vp) eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesti muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on osallistunut koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevien sääntösten valmisteluun yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden ministeriöiden kanssa. Esitys on tarpeellinen ja perusteltu.

Mahdollisuus koronatodistuksen edellyttämiseen yleisötilaisuuteen tai tilaan pääsemiseksi on yksi keino keinovalikoimaan, jonka avulla voidaan terveysturvallisesti purkaa rajoituksia ja pitää toimintoja avoinna. Valitussa ratkaisumallissa keskeinen lähtökohta on, että koronapassin edellyttäminen on vaihtoehto rajoitustoimille. Tilanteessa, jossa toimintaan kohdistuu tartuntatautilain 58 tai 58 d §:n nojalla viranomaispäätöksellä määrättyjä rajoituksia, toiminnan harjoittaja voi itse harkita, noudattaako se päätöksissä asetettuja osallistujamäärää tai osallistujien sijoittumista koskevia rajoituksia vai edellyttääkö se osallistujilta koronatodistusta, jolloin osallistujamäärää tai osallistujien sijoittumista koskevat rajoitukset eivät koske kyseistä tilaisuutta tai tilaa. Esitys on siten mahdollistava. Toiminnan järjestäjä voi valita vaihtoehdoista sen, joka on sen oman toiminnan luonteen kannalta paras ja sopivin.

Koronatodistuksen edellyttämistä koskeva sääntely voisi opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla koskea ensinnäkin yleisötilaisuuden muodossa järjestettävää toimintaa, kuten konsertteja, teatteri-, ooppera-, sirkus- ja tanssiesityksiä sekä elokuvien esittämistä ja urheilutapahtumia. Lisäksi sääntelyn piirissä olisivat eräät 58 d §:n soveltamisalaan kuuluvat tilat. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla näitä olisivat kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat, uimahallien ja maauimaloiden allas- ja pukuhuonetilat, tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajatermiiniin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat sekä museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat. Koronapassin edellyttämistä koskeva sääntely koskisi vain sellaisia tilaisuuksia ja tiloja, joihin pääsyn ei voida katsoa olevan tavanomaisen elämän tai lakisääteisten oikeuksien tai palveluiden nauttimisen kannalta välttämätöntä tai olennaista.

Koronatodistuksen edellyttämistä koskevaan sääntelyyn on sisällytetty myös eräänlainen hätäjarrumenettely sellaisen tilanteen varalta, jossa koronatodistuksen edellyttämistä ei voisi enää pitää riittävänä keinona koronavirustaudin leviämisen ehkäisemiseksi. Koronatodistuksen edellyttäminen ei mahdollistaisi poikkeamisesta tartuntatautilain 58 §:n nojalla tehdystä päätöksestä, jolla yleisötilaisuudet on kokonaan kielletty, eikä lain 58 g §:n mukaisesta päätöksestä tilojen sulkemisesta. Tällaisten toimenpiteiden kynnys on kuitenkin erittäin korkea. Yleisötilaisuuksia ei ole koronapandemian aikana yhdessäkään tapauksessa kielletty kokonaan, vaan päätöksissä on sallittu tilaisuuksien järjestäminen tietyllä henkilömäärärajoituksella ja/tai tietyillä ehtojalla noudattaen. Tilojen sulkemisia koskevia rajoituksia on ollut käytössä vain lyhyen aikaa pahimman epidemiahuipun aikana pahimmilla epidemia-alueilla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

91 359 335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

Yleisötilaisuuksia ja lähikontaktin välttämistä koskevien rajoituspäätösten vaikutukset ovat kohdistuneet erityisen voimakkaasti kulttuuri- ja liikunta-aloille. Rokotuskattavuuden noustua hallitus on hyväksynyt hybridistrategian toimintasuunnitelman päivityksen, jossa tavoitteena on avata yhteiskunta ja edistää sen avoinna pitämistä. Rajoituksia ja kattavia suosituksia on ryhdytty jo asteittain purkamaan. Kun rokotusten kohdeväestön yli 12- vuotiaiden vähintään 80 % rokotuskattavuus saavutetaan tai kaikilla halukkailla kohdeväestöön kuuluvilla on ollut mahdollisuus saada kaksi rokotetta, valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista on tarkoitus luopua kokonaan. Paikallisissa erityistilanteissa mahdollisesti välttämättömät rajoitustoimenpiteet ovat aikaisempaa rajatumpia niin kohteeltaan, sisällöltään, kestoaltaan kuin alueeltaan.

Koska tartuntatautilain 58 ja 58 d §:n mukaisista rajoituksista on tarkoitus suurelta osin luopua, koronatodistuksen merkitys tulee painottumaan sellaisiin paikallisiin erityistilanteisiin, joissa rajoitustoimenpiteitä mahdollisesti jouduttaisiin ottamaan käyttöön. Tällöin toiminnan järjestäjä voisi vaihtoehtona henkilömäärää tai osallistujien sijoittumista koskeville rajoituksille edellyttää osallistujilta koronatodistusta. Tämä mahdollistaisi toiminnan järjestämisen normaalissa laajuudessa ja normaalilla osallistujamäärällä rajoituksista huolimatta.

Lisäksi on otettava huomioon, että eduskunnan käsiteltävänä on tartuntatautilain 58 d §:n muutos, jossa muun muassa poistetaan säännöksestä lähikontaktin määritelmä. Lähikontaktilla tarkoitetaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaan jatkossa joko fyysistä kontaktia tai hyvin lähekkäistä oleskelua esimerkiksi ruuhkaisissa jonotustilanteissa. Muutoksen myötä mahdolliset säännöksen nojalla tehtävät päätökset rajoittaisivat huomattavasti nykyistä vähemmän tiloihin otettavaa asiakas- tai osallistujamäärää ja monissa tapauksissa vaikutusta ei olisi käytännössä lainkaan. Säännöksen muutoksen voidaan arvioida osaltaan vaikuttavan tarpeeseen käyttää koronatodistusta vaihtoehtona rajoitustoimille.

Hallitusneuvos

Joni Hiitola